

za 16 nov 2019
20.00 Concertzaal

KONZERTHAUS— ORCHESTER BERLIN

Mozart & Bruckner

— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

Biografieën

Het **Konzerthausorchester Berlin (DE)**, gesticht in 1952, kreeg in 1984 zijn eigen concertzaal: het *Konzerthaus* (voormalige *Schauspielhaus*). Van 2012 tot 2018 was Iván Fischer dirigent van het inmiddels internationaal erkende orkest. Sinds seizoen 2019-2020 is Christoph Eschenbach (daarvoor dirigent van het Amerikaanse National Symphony Orchestra) zijn opvolger. Naast de meer dan 100 jaarlijkse concerten in zijn thuisstad en het buitenland, neemt het orkest ook een sociale rol op door speciale programma's gericht aan kansarme kinderen in Berlijn.

Michael Sanderling (DE) is cellist en dirigent. Hij volgde celloles bij Josef Schwab en Yo-Yo Ma. Na in 1978 de eerste prijs op de internationale muziekwedstrijd 'Maria Canals' behaald te hebben, werd hij aanvoerder van achtereenvolgens het Gewandhausorchester Leipzig en het Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin. Daarnaast beleefde hij ook een succesvolle solocarrière. Hij debuteerde als dirigent voor het Kammerorchester Berlin in 2000, en werkte vervolgens geregeld met gerenommeerde orkesten en solisten. Van 2010 tot 2019 was hij dirigent van de Dresdner Philharmonie.

Noa Wildschut (NL) heeft ondanks haar jonge leeftijd al het parcours van een doorwinterde muzikant afgelegd. In 2013, op amper twaalfjarige leeftijd, wordt ze toegelaten aan het Conservatorium van Amsterdam in de klas van Vera Beths. Nu vervolmaakt ze zich aan de Hanns Eisler Musikhochschule te Berlijn bij Antje Weithaas. Daarnaast volgde ze masterclasses met andere grootmeesters als Ivry Gitlis en Jaap van Zweden. Ze is een vaak gevraagde gast op festivals en recitals in de hele wereld. Zo speelde ze met onder meer Anne-Sophie Mutter en Janine Jansen, en werkte ze met orkesten als het Rotterdams Philharmonisch Orkest, Concertgebouw Kamerorkest en Pittsburgh Symphony Orchestra. Wildschut won ook vele prijzen, zoals de eerste prijs op de internationale vioolwedstrijd 'Louis Spohr', en ze is *executive recording artist* bij het label Warner Classics.

Uitvoerders en programma

19.15 Inleiding door Jan Christiaens

—

Konzerthausorchester Berlin: orkest
Michael Sanderling: dirigent
Noa Wildschut: viool

—

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Violconcerto nr.4 in D, KV218 (1775)

- Allegro
- Andante cantabile
- Rondeau: Andante grazioso
- Cadenza's door Noa Wildschut

pauze

Anton Bruckner (1824-1896)

Symfonie nr.3 in d (1873-1889)

- Mäßig bewegt
- Adagio (etwas bewegt), quasi andante
- Scherzo. Ziemlich schnell
- Finale. Allegro

Signeersessie

Tijdens de pauze zal Noa Wildschut signeren op de Foyer parterre.

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

ORKESTRAAL

Wenen, hoofdstad van de symfonie

In 1756, het jaar waarin zijn zoon Wolfgang Amadeus werd geboren, publiceerde Leopold Mozart zijn *Versuch einer gründlichen Violinschule*. Daarmee bevestigde hij zijn faam als een van de grootste vioolpedagogen van zijn tijd. Dat de kleine Wolfgang onder dit gesternte werd geboren, zou later van grote betekenis blijken te zijn. Al op zevenjarige leeftijd speelde hij zijn eerste concerten als violist, waarbij hij het publiek telkens verbluft achterliet. Al ging zijn interesse ontegensprekelijk meer uit naar het klavierspel, toch werd Mozart op 14-jarige leeftijd concertmeester van het hoforkest van Salzburg. Hij bleef achter de eerste pupiter zitten tot 1781, toen het tot een onherroepelijke breuk kwam met de onbehouden aartsbisschop van Salzburg, graaf Hieronymus Colloredo. Als concertmeester moest Mozart niet alleen meespelen in het orkest, maar ook componeren, dirigeren én soleren in concerten. De vijf vioolconcerten die hij in 1775 op papier zette, zijn wellicht in eerste instantie daarvoor bedoeld.

Het *Vierde vioolconcerto*, KV218 opent met een voor die tijd typisch militair motief, op de tonen van een D-groot akkoord, dat meteen een gracieuze melodisch antwoord oproept. Militaire stelligheid en innemende zangerigheid: het zijn de twee polen waarrond de eerste beweging van dit concerto zich ontspint. De muziek van het trage middendeel zou niet misstaan in een liefdesscène uit een opera: een en al tederheid, door Mozart trefzeker in klank gegoten. In de finale van dit concerto toont Mozart dat hij van vele markten thuis was. Niet zonder reden gaf hij dit deel de Franse benaming *Rondeau*. Het terugkerende

thema van deze rondo-vorm is helemaal doordrenkt van de typisch Franse elegantie. Maar er klinkt ook Italiaanse zangerigheid, in een doorwrochte muzikale vorm die dan weer typisch Duits is.

Net zoals Mozart na zijn Salzburger jaren zijn geluk wou beproeven in de muziekhoofdstad Wenen, zo wou Anton Bruckner een kleine eeuw later met zijn *Derde symfonie* in de voetsporen van zijn Weense voorgangers treden. Maar dat ging niet zonder slag of stoot. Vooreerst is Bruckner als symfonicus een enigszins paradoxale figuur in de muziekgeschiedenis. In een tijd waarin Gustav Mahler en Richard Strauss de gangbare compositieregels subtiel ontmantelden, betoonde Bruckner in zijn orkestmuziek een soort verering voor de goden van het muzikale conservatisme. De wortels van zijn muziekstijl liggen immers in de (kerk)muziek van Haydn, Mozart en Schubert. Daarmee maakte Bruckner zichzelf tot een buitenbeentje in de progressieve artistieke scène van het fin-de-siècle Wenen.

- **Militaire stelligheid en innemende zangerigheid zijn de twee polen in Mozarts *Vierde vioolconcerto*.**
- **Anton Bruckner was een buitenbeentje in het muzikaal vooruitstrevende Wenen van de late 19e eeuw.**
- **Zijn *Derde symfonie* werd in eerste instantie dan ook heel slecht onthaald door het publiek.**

Bovendien kende de *Derde symfonie* een heel bewogen ontstaansgeschiedenis. De eerste versie ervan was klaar op 31 december 1873. In september van datzelfde jaar was Bruckner in Bayreuth Wagner gaan opzoeken, om hem zijn *Tweede* en *Derde symfonie* voor te stellen. De twee componisten hadden elkaar eerder al ontmoet, bij de première van *Tristan und Isolde* in München in 1865. Kennelijk had Wagner een voorkeur voor de *Derde symfonie*, die Bruckner dan ook aan hem opdroeg. Maar dat mocht niet baten voor de voorziene première door de Wiener Philharmoniker, die de symfonie niet aanvaardden voor uitvoering. Drie jaar lang onderwierp Bruckner de gigantische partituur aan allerlei revisies. Zo liet hij onder meer enkele Wagner-citaten weg. Op 28 april 1877 was er een tweede versie van de symfonie klaar, die in première zou gaan op 16 december van dat jaar. De directeur van het Weense Musikverein, Johann von Herbeck, zou dirigeren. Maar toen die in oktober onverwacht stierf, zag Bruckner – die maar bitter weinig ervaring had als orkest-dirigent – zich genoodzaakt zelf op de bok te gaan staan. De jonge musici van de Wiener Philharmoniker staken hun ongenoegen over de herwerkte symfonie niet onder stoelen of banken. Waren de repetities al geen pretje voor Bruckner, de première was zonder meer een *débaclé*. De Wiener speelde zonder enig engagement, en tijdens de uitvoering liep de grote zaal van het Musikverein bijna helemaal leeg. Tegen het einde zat er hoop en al nog vijftientig man in de zaal, onder hen de zeventienjarige Gustav Mahler ...

Het is moeilijk uit te maken waar de communicatie met het orkest en het publiek precies fout liep. Was het de openlijke Wagner-cultus van Bruckner die tegen de borst stuitte? Of was het publiek niet opgewassen tegen de monumentale proporties van Bruckners symfonie? Al in de openingssmaten is namelijk te horen dat de

‘De grote climaxen uit Bruckners *Derde symfonie* wikkelen zich als een boa constrictor rond je nek.’

componist zijn tijd zal nemen. Uit gedempte, mistige strijkersklanken laat Bruckner een plechtstatig thema op de trompet opdoemen, waarvan de ontplooiing veel meer tijd neemt dan bij pakweg Beethoven of Brahms. De gemiddelde hartslag van Bruckners *Derde* is dan ook een stuk trager en bezadigder dan bij veel andere symfonische muziek. Maar tegelijk weet Bruckner die lijzige golfslag van zijn muziek af en toe op te zwepen tot een massieve climax, zoals in de eerste beweging van de symfonie. De opbouw naar die climax is echter danig uitgesponnen, dat je als luisteraar de indruk hebt dat er zich ‘een symfonische boa constrictor’ (de woorden zijn van Johannes Brahms!) rond je nek wikkelt. Ook in het *Adagio* – traditioneel een ABA-vorm – neemt Bruckner wat meer tijd, en breidt hij het grondplan uit tot een ABABA-schema. De rustieke danspatronen van het *Scherzo* leiden naar de *Finale (Allegro)*, die gedetermineerd uit de startblokken schiet met haastige strijkers die een plechtig gescandeerd thema in de kopers introduceren. De strijkersgroep, waarvoor Bruckner luchtige, polka-achtige muziek schrijft, staat volgens de componist voor plezier en vreugde, terwijl hij met het statige koraal in de koper- en houtblazers uitdrukking wou geven aan de droefheid en pijn die inherent zijn aan het menszijn.

— Jan Christiaens

Konzerthausorchester Berlin

eerste viool

Michael Erxleben
Sayako Kusaka
Suyoen Kim
Thomas Böttcher
Ulrike Petersen
Teresa Kammerer
David Bestehorn
Avigail Bushakevitz
Markolf Ehrig
Ines Galle
Yaxin Greger
Cornelius Katzer
Alina Lepper
Alicia Marial
Petr Matěják
Mathias Müller
Adriana Porteanu
Melanie Richter
Christiane Ulbrich
Christian Büttner
Luisa Rönnebeck
Marijn Seiffert

tweede viool

Andreas Finsterbusch
Johannes Jahnel
Stefan Markowski
Eva Sütterlin
Anna Malova
Karoline Bestehorn
Cornelia Dill
Andreas Feldmann
Linda Fichtner
Gerður Gunnarsdóttir
Jana Krämer-Forster
Christoph Kulicke
Na-Rie Lee
Ulrike Töppen
Evgeny Vapnyarsky
Sebastian Casleanu
Karim Saleh
Danielle González Sánchez

altviool

Amalia Aubert
Ferenc Gábor
Ayano Kamei
Nilay Özdemir
Matthias Benker
Dorothee Dargel
Uwe Emmrich
Constanze Fiebig
Felix Korinth
Katja Plagens
Ernst-Martin Schmidt
Pei-Yi Wu
Raphael Grunau
Eva Kaping
Yakov Geller
Xiaoti Guo
Nanako Tsuji

cello

Stefan Giglberger
Friedemann Ludwig
Andreas Timm
Taneli Turunen
David Drost
Viola Bayer
Ying Guo
Waltraud Hentschel
Alexander Kahl
Nerina Mancini
Jae-won Song
Daniel Hoffmann
Cehie Kim
Samuel Olivera Candia
Guanlin Chen

contrabas

Stephan Petzold
Angelika Starke
Markus Rex
Sandor Tar
Hans-Christoph Spree
Stefan Mathes
Igor Prokopets
Pablo Santa Cruz
Belén Ferrer
Jeongwook Lee

fluit

Yubeen Kim
Kerttu Aalto-Setälä
Antje Schurrock
Daniel Werner
Dominika Hucka

piccolo

Daniel Werner

hobo

Michaela Kuntz
Szilvia Pápai
Daniel Wohlgemuth
Kihoon Hong

engelse hoorn

Nadine Resatsch

klarinet

Ralf Forster
Alexandra Kehrlé

basklarinet

Norbert Möller

fagot

Rainer Luft
Franziska Haußig
Alexander Kasper

contrafagot

Barbara Kehrig

hoorn

Dmitry Babanov
Bertrand Chatenet
Cenk Sahin
Andreas Böhlke
Yu-Hui Chuang
Stefan Gorasza
Timo Steininger

trombone

Helge von Niswandt
Lars Karlin
Wilfried Helm

bastrombone

Jörg Gerhardt

tuba

Michael Vogt

trompet

Sören Linke
Peter Dörpinghaus
Uwe Saegebarth
Bernhard Plagg
Stephan Stadtfeld

pauken

Michael Oberaigner
Mark Voermans

slagwerk

Jan Westermann
Edwin Kaliga
Dirk Wucherpfennig
Tobias Hegele

harp

Ronith Mues

zo 10 nov 2019 – zo 02 feb 2020

Foto-expo Joost Vandeburg Cinci Lei

Met *Bruce Lee and The Outlaw* toont fotograaf, regisseur en documentairemaker **Joost Vandeburg** een rauw en eerlijk beeld van het leven onder de straten in Boekarest. Zes jaar lang volgde hij de jonge Nicu samen met een grote groep daklozen. De Nederlands-Britse fotograaf legde deze verborgen wereld vast in een reeks foto's, die momenteel te zien zijn in het Concertgebouw. Vandeburg heeft een passie voor **visuele storytelling** en werkt zowel aan eigen projecten als in opdracht van bedrijven als Nike en Vogue.

Bezoek de tentoonstelling van Joost Vandeburg voor of na een voorstelling in het Concertgebouw. Of combineer de tentoonstelling met Concertgebouw Circuit, het origineel bezoekersparcours met kunst en architectuur.

In de kijker

VRIJDAG

22 NOV 2019

20.00 Concertzaal

Tafelmusik & Karina Gauvin Händel & Vivaldi. Liefde en verraad

Italiaanse barok, dat is spektakel, verleiding, drama. Geen wonder dat Händel, net terug uit Italië, Londen om zijn vinger wond en Vivaldi Venetië in vuur en vlam zette. Tafelmusik kreeg onlangs zelf een vleug Italiaanse inspiratie met nieuwe aanvoerder Elisa Citterio. Samen met *diva assoluta* Karina Gauvin belooft zij vuurwerk!

WOENSDAG

18 DEC 2019

20.00 Concertzaal

© Petra Hajska

Collegium 1704 Händel. Messiah

Geen muziek groots genoeg voor de Heer, dacht Händel en hij componeerde een oratorium dat rechtstreeks de geschiedenis in ging. De muziek was zo overweldigend dat het werk er al snel een lidwoord bij kreeg: *dé Messiah*. Het Collegium 1704 geeft opnieuw vleugels aan dit meeslepende meesterwerk.

Laat weten wat je van het concert vond op

 ConcertgebouwBrugge

 @concertgebouwbr

info & tickets +32 70 22 12 12 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be

